

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Teorie interaktivních médií

Masová kultura

Esej

Šárka Bezděková

Brno 2012

Obsah:

1. Úvod.....	3
2. Charakteristické rysy masové kultury.....	3
3. Masová kultura, jako způsob života?.....	3
4. Vymezení masové kultury	4
5. Prostředky masové komunikace	4
Seznam použité literatury	6

1. Úvod

Úvodem bych ráda zmínila vůbec první prostředek, který umožnil rozvoj masové kultury. První historický prostředek rozvoje masové kultury byl tisk. Šíření jednotlivých obsahů ale tím pádem nebylo možné ve společnosti analfabetů. Masové kultuře otvíralo cestu hlaně všeobecné vzdělání. Ve vyspělých zemích velké masy obyvatelstva mají základní nebo o něco vyšší vzdělání. Jedná se tedy o jednotnou přípravu pro kulturní recepci a trh masové produkce je tak tvořen právě jimi. V dalších kapitolách si vymežíme charakteristické rysy masové kultury, přiblížíme si masovou kulturu jako způsob života a uvedeme si pár příkladů masové komunikace.

2. Charakteristické rysy masové kultury

Pro masovou kulturu padesátých let byl charakteristický hlavně kýč, na zlomu padesátých a šedesátých let pro ni byla dominantní kombinace kýče a zprůměrněné kultury, tedy alespoň pro A.V. Kukarkina, P. Midlera a G.K. Ašina. Na počátku sedmdesátých let narůstá význam „artizované kultury“.

Svůj způsob existence a kulturní potenciál má každý element masové kultury. Masová kultura dokonce i produkuje vlastní subkultury. Masová kultura má schopnost zahrnout do sebe i protest, proti své existenci. *Industrializace kultury, to není jen proměna jejich organizačně výrobních postupů, ale i změna její funkčnosti, jejího místa v procesech reprodukce duchovního života společnosti.*¹

3. Masová kultura, jako způsob života?

Masový kultura je i způsob života, spotřeby a duchovní produkce. J. K. Galbraith uvádí, že se může zdát spotřebiteli, že to jak se chová, tedy jeho jednání je podmíněno jenom tím, jak on sám chápe uspokojení. Tato představa je avšak jen iluze, která je důsledkem potřeb individua. *V systému masové výroby a masové spotřeby, jak se zformoval v soudobé buržoazní průmyslové společnosti, dosahuje se adekvátnosti potřeb subjektu zboží.*² Přeměněním člověka – výrobce i spotřebitele- v objekt manipulace, která je skrytá je schopné uspokojovat produkované zboží.

---

¹ ŠEVČÍK, Oldřich. *Masová kultura a krize potřeb*. s. 1-2.

² ŠEVČÍK, Oldřich. *Masová kultura a krize potřeb*. s. 2

4. Vymezení masové kultury

I když se to tak může zdát, masová kultura není jev poslední doby, její růst je nejméně dvě století. Masová kultura bývá ztotožňována s kulturou nejnižší úrovně. Masová kultura musí být dostatečně široká, pro to, aby mohla zahrnout jevy, jenž jsou součástí různých sociálních systémů. Masová kultura musí být také selektivní, musí umět vydělit stejnorodou třídu kulturních jevů. Co se tedy týče vymezení masové kultury, jedná se o komplex široce používaných norem a určitých vzorů chování. Tímto můžeme chápat, že každý zvyk, například pozdravit se potřesením ruky, který je rozšířen mezi většinu lidí je součástí masové kultury. Masová kultura se vztahuje na sdělování stejných, nebo podobných obsahů, které vychází z malého počtu zdrojů a je určen velkým masám příjemců. Problematika masové kultury je v užších hranicích. Až doteď totiž žádný výzkum neobsáhl široký obsah otázek, jako například otázky školství. Výzkumy se soustřeďovaly spíše na intelektuální, estetické a zábavné jevy lidského jednání a společnosti, které jsou spjaté s působením prostředků masové komunikace. Dvě základní kritéria, jako je kritérium kvantitativní a standardizační charakterizují masovou kulturu. Tyto dvě kritéria spolu úzce souvisí. Masové sdělování totiž předpokládá hlavně jednoduitost a standardizaci předmětu. Analýzou vlastností publika, usnadníme kvalifikaci jevů masové kultury.

Publikum jako výsledek duchovního působení vymezil G. Tarde. Duchovní působení pak vede k psychickému sjednocení lidí, kde nedochází k fyzickému sblížení. Publikum tedy můžeme vymezit jako seskupené, které můžeme charakterizovat jako společnost stejných zájmů, znalostí, hodnot či potřeb.

Nejen početnost příjemců vymezuje masovou kulturu, vymezují i ty charakteristické zvláštnosti, které umožňují vznik druhotného publika.

5. Prostředky masové komunikace

Podle koncepce mnoha sociálních psychologů – od Cooleyho až k současné příručce Hartleyho – je komunikace obecně označení charakteru interpersonálních lidských vztahů³. Komunikováním si sdělujeme obsahy. Tyto obsahy jsou zaměřeny na příjemce a mají symbolickou formu znaků. Obsahy jsou sdělovány z centra, které nazýváme zdroj. Mezi prostředky masového komunikování patří v současné době především tisk, film, televize a rozhlas. Prostředky masové komunikace jsou považovány za důležitou podmínku rozvoje masové kultury. Vrátime-li se zpátky do historie, již vynález písma byl revolucí v metodě sdělování symbolického obsahu.

Technické prostředky podmiňují vznik nepřímého masového publika. Obsahy, jenž jsou sdělovány prostorově atomizovanému publiku, musí být multiplikovány. Tedy buď velkým množstvím otisků, četnými příjemci nebo kopií téhož předmětu. Šíření obsahů

---

³ KLOSKOVSKÁ, Antonina. *Masová kultura: Kritika a obhajoba*. s. 117.

umožňuje tisk, či fotografické nebo filmové kopie a nahrávky. Mezi přijímače řadíme televizi a rozhlas. Tyto technické prostředky se nazývají jako prostředky masové komunikace nebo šíření. Dále tyto prostředky umožňují současnou recepci. Televizní pořady, knihy či filmy plní roli krystalizačních středisek. Střediska tvoří velká seskupení publika, které tak současně prožívají symbolické obsahy, které jsou jim sdělovány z jednoho prostředku masové komunikace.

Seznam použité literatury

Kniha:

- PhDr. Marie Pokorná, CSc. – „*Masová Kultura a její úloha v soudobém ideologickém boji*“. Praha: Horizont, 1985
- Oldřich Ševčík – „*Masová kultura a krize potřeb*“. Olomouc: Státní vědecká knihovna, 1980
- Antonina Kloskowská – „*Masová kultura: Kritika a obhajoba*“. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1967